

Programma Adaptieve Psychologische Vervolgopleidingen
Projectgroep Professionalisering Vervolgopleidingen

Advies Onderzoeks- en Documentatiecentrum

Versie 20 november 2024

Inhoud

---

1. Welk probleem los je op: aanleiding en de opdracht.....	3
2. Kennisplatform voor de regelgeving, kaders, expertise en ontwikkelingen betrekking hebbend op de psychologische vervolgoeidingen.....	5
3. Informatie didactische en onderwijskundige ontwikkelingen – didactisch domein	6
4. Landelijk opleidingsportfolio	7
5. Positionering	8
6. Bekostiging.....	9
Bijlage.....	10
Bijlage I. Schets voor indeling website Psychologische vervolgoeidingen	10

1. Welk probleem los je op: aanleiding en de opdracht

Opdracht en doel

De oprichting onderzoeks- en documentatiecentrum ten behoeve van verzamelen, ontwikkelen en disseminatie onderwijskundige en didactische kennis (zie deelproject 4.). De inrichting van een dergelijke kennisuitwisselings-infrastructuur draagt bij aan:

- Het bevorderen van coherente, landelijk afgestemd afspraken rondom de psychologische Vervolgopleidingen
- Verbeteren van de efficiëntie (en kosten) en kwaliteit van de opleidingen
- de borging van uitkomsten van het project Professionalisering Psychologische Vervolgopleidingen.

Welk probleem los je op

Door de versnippering van de uitvoeringskaders van alle regelgeving rond opleiden is voor lang niet iedereen met een rol in opleiden (praktijkopleiders, werkbegeleiders, supervisoren en docenten) de vigerende regelgeving rondom opleiden duidelijk.

Bovendien zijn er regionaal verschillen in de wijze waarop uitvoering gegeven aan kaders, hetgeen tot verwarring en inefficiëntie leidt bij zowel opleidingen als praktijkopleidingsinstellingen. Denk daarbij bijvoorbeeld aan de opleidingsplannen en toetsboeken en het kwaliteits- en erkenningskader voor praktijkopleidingsinstellingen.

Ook de beschikbare didactische en onderwijskundige expertise wordt slechts beperkt gedeeld, en dat geldt tevens voor onderwijskundig onderzoek in het domein van de psychologische gezondheidszorg. Tot slot een belangrijk punt: de cyclus van het regelmatig bijstellen, i.c. het up-tot-date houden van de inhoud van de opleidingsplannen, bijbehorende kaders en het monitoren van de kwaliteit wordt niet planmatig, periodiek en gecoördineerd uitgevoerd. Daarmee bestaat het gevaar dat hetgeen binnen APV ontwikkeld is, niet doorontwikkeld, bijgehouden en gemoderniseerd wordt en dat de afstemming en aansluiting tussen master, GZ-opleiding en specialistische vervolgoopleidingen niet geborgd is.

Product

Een implementatieplan voor een Kennis- en onderzoekscentrum waarin alle relevante informatie voor de psychologische vervolgoopleidingen binnen Nederland wordt verzameld, toegankelijk gemaakt, gedissemineerd en geactualiseerd. Een doel is dat de inrichting van een kenniscentrum kan bijdragen aan het goed funderen van de nieuwe opleidingsstructuur en scheppen van inzicht en overzicht in de psychologische vervolgoopleidingen.

Dit omvat:

- a. Platform voor regelgeving met betrekking tot opleiden: uitvoeringskaders, opleidingsplannen en regelgeving.
- b. Didactisch platform: Een digitale gids waarbinnen alle expertise en best practices in onderwijskunde en didactiek gedeeld worden zoals: evidence based didactische methodes, didactisch materiaal, leerplatform, resultaten onderwijskundig onderzoek voor master- en postmaster opleidingen
- c. Centraal digitaal monitoringssysteem voor alle opleidingen

Deelopdracht van de werkgroep

Breng eenheid in de nu versnipperde documentatie- en informatiestructuur en kennisontwikkeling van de psychologische vervolgoopleidingen, waarbinnen beleidsmatige, onderwijskundige en inhoudelijke kennis eenvoudig en up-to-date toegankelijk wordt gesteld voor alle betrokkenen.

- Bundel, orden en actualiseer de reeds aanwezige informatie, regelgeving en kennis.
- Ontwikkel een landelijke structuur waarbinnen deze informatie regelmatig geactualiseerd wordt; waaronder de opleidingsplannen, leerlijnen en toetsboeken.
- Borg binnen de plannen de inhoudelijke aansluiting tussen de masteropleidingen, de GZ-opleiding en de psychologische vervolgoopleidingen.
- Onderzoek de mogelijkheden om te komen tot één landelijk portfoliosysteem
- Ontwikkel een landelijke structuur waarin onderwijskundige kennis wordt verzameld, ontwikkeld, en gedissemineerd
- Bouw en borg een toekomstbestendig en dynamisch online platform voor opleiders in de psychologische opleidingen.

2. Kennisplatform voor de regelgeving, kaders, expertise en ontwikkelingen betrekking hebbend op de psychologische vervolgoopleidingen

---

Huidige situatie

Er is sprake van een suboptimale beschikbaarheid en toegankelijkheid van de documenten die betrekking hebben op de regelingen en uitvoering met betrekking tot de psychologische vervolgoopleidingen. Op dit moment zijn deze op verschillende plekken ondergebracht en worden zij door uiteenlopende gremia beheerd en is dit niet op een centraal punt in samenhang toegankelijk. Dit maakt dat op dit moment voor opleiders in de praktijk vaak onduidelijk is wat de regelgeving precies inhoudt en wat de meest recente versie is van de regelgeving.

Daarnaast is er geen orgaan dat verantwoordelijk is voor de uitvoering van de monitoring van de actualiteit en kwaliteit van de landelijke opleidingsplannen aansluitend bij veranderingen en ontwikkelingen in de zorg en de samenleving. Dit orgaan zou ook het format en de opbouw waarin de regelgeving geschreven wordt kunnen standaardiseren.

Gewenste situatie

Het beschikken over een centraal overzicht van alle genoemde documenten zorgt tevens voor een efficiëntere landelijke sturing van de beleidsmatige aspecten van de opleidingen. Dit betreft het zorgen en borgen dat alle kennis en documenten die landelijk relevant zijn voor de BIG-opleidingen rondom opleiden en regelgeving (en bijbehorende documenten) op één plaats vindbaar zijn voor opleiders. Het gaat daarbij over de formele regelgeving met betrekking tot opleiden en daarnaast inhoudelijke en didactische expertise. Het is wenselijk en efficiënter dat er landelijk en centraal meer van de onderwijsontwikkeling gaat plaats vinden, waarbij ruimte blijft voor regionale accenten en innovatie. Daarnaast is het gewenst dat er een landelijk orgaan verantwoordelijk is voor de actualisering en regelmatige cyclische bijstelling van de landelijke opleidingsplannen,

Advies

a. Ontwikkel een digitaal platform (website) waarop alle vastgestelde regels, uitvoeringskaders en opleidingsplannen betrekking hebbend op de psychologische vervolgoopleidingen up-to-date bijgehouden worden. Door dit in de vorm van een website te organiseren kan iedereen die betrokken is bij de opleiding (van opleideling, werkbegeleider tot hoofdopleider) bij de juiste, actuele informatie.

De FGzPt kan een voor de hand liggende plek zijn van waaruit dit gefaciliteerd wordt (is nu deels al de praktijk).

b. Maak een landelijk orgaan, verantwoordelijk voor het periodiek cyclisch evalueren, actualiseren en bijstellen van de inhoud van de landelijke opleidingsplannen, het onderwijs en kwaliteitskaders voor praktijkopleidingsinstellingen. Het gaat hierbij dus om het borgen en evalueren van ontwikkelde producten en plannen.

Zorg ervoor dat in dit landelijk orgaan de perspectieven vertegenwoordigd zijn van de betrokkenen bij de psychologische opleidingen, van opleiders, praktijkopleiders, docenten tot eindgebruikers van het onderwijs (studenten, opleidelingen én cliënten en naasten). Het zou logisch dit onder verantwoordelijkheid van de opleidingsraad te laten vallen omdat daar de opleidingsbelangen goed vertegenwoordigd zijn. De uitvoering zou bij de FGzPt ondergebracht kunnen worden.

3. Informatie didactische en onderwijskundige ontwikkelingen – didactisch domein

---

Huidige situatie

De psychologische vervolgoopleidingen worden merendeels uitgevoerd op grond van (persoonlijke) didactische opvattingen en bestaande praktijken. Er wordt te weinig gebruik gemaakt van de systematische toepassing van op evidentie gebaseerde onderwijskundige uitgangspunten en didactische methoden.

In de praktijk blijkt dat veel cursorische onderdelen (qua omvang, accenten en toetsing), trainingen voor opleiders en andere zaken op regionaal niveau worden ontwikkeld en uitgevoerd, maar onvoldoende landelijk worden gedeeld. Dit is inefficiënt.

Vanuit het Nivel-onderzoek kwam naar voren dat op een aantal gebieden de kwaliteit van het onderwijs verbeterd kan worden.

Gewenste situatie

Het wordt vanzelfsprekend dat de psychologische opleidingen meer evidence based gaan werken en de didactische kennis rondom opleiden landelijk wordt ontwikkeld, geëvalueerd en gedeeld. Het gaat hierbij om evidence based didactische kennis, onderwijskundig onderzoek, didactische ontwikkelingen, effectieve werkvormen, etc.

Deze kennis moet vervolgens voor eenieder met een opleidingsrol (werkbegeleider, praktijkopleider, supervisor, P-opleider, docent en hoofdopleider) beschikbaar zijn, zodat de kwaliteit van opleiden overal goed wordt geborgd. Dit maakt dat er efficiënter omgegaan wordt met de (schaarse) tijd van de experts (BIG-geregistreerden) zowel in het onderwijs als in de patiëntenzorg.

Tevens gaat dit kennisplatform zich richten op het bevorderen van de ontwikkeling van gerelateerde kennis vanuit onderzoek naar onderwijskundige methoden en de disseminatie van de resultaten daarvan.

Het gaat naast het vastleggen in een documentatiecentrum ook om de functie van ontwikkelcentrum.

Advies

De professionalisering van de uitvoering van de opleidingen is gebaat bij een platform waarin op evidentie gebaseerde inzichten omtrent effectieve en efficiënte onderwijskundige methoden beschikbaar gemaakt worden. Dit zou in principe een onderdeel kunnen zijn van de website waarop ook de kaders en regelgeving worden gedeeld. De structuur van het didactisch handboek dat in fase 1 ontwikkeld is kan hier leidend voor zijn. Dit gaat zowel over didactiek en evidentie van het onderwijs als van het werkplekieren.

Wenselijk hierbij is dat er op termijn een landelijk ontwikkelcentrum komt waar vanuit de op de verschillende plaatsen in het land ontwikkelde didactische expertise en onderwijskundige evidentie landelijk gebundeld gaat worden. Daarbij is de functie van ontwikkelcentrum om onderwijskundige thema's te agenderen waarbij middels een jaaragenda, thema's en onderwerpen onderzocht kunnen worden. Er zijn verschillende denkrichtingen om onderzoek rond onderwijs en de gezamenlijk ontwikkeling van onderwijs te borgen. Daarbij is het beginpunt het vastleggen en monitoren ontwikkelingen vanuit project APV, van waaruit een structuur van samenwerken rond ontwikkelen en vormgeven van onderwijs en onderwijskundig onderzoek kan ontstaan.

4. Landelijk opleidingsportfolio

Huidige situatie

Elk opleidingsinstituut heeft een eigen systeem om de toetsen te verzamelen en op te slaan, afhankelijk van het instituut is dit in meer of mindere mate een digitaal systeem. Er zitten grote verschillen in de systemen, de mate van gebruikersvriendelijkheid en de kosten die ervoor gemaakt worden. Op dit moment zijn de toets- en beoordelingsvormen nog niet landelijk uniform. Dit is vooral lastig voor docenten en opleiders die aan meerdere opleidingsinstellingen verbonden zijn.

Gewenste situatie

In de nieuwe landelijke opleidingsplannen worden in het landelijk toetsplan toets- en beoordelingsformulieren voorgesteld die uniform zijn voor iedereen die in opleiding gaat. Dit zou een mooi moment zijn om tegelijkertijd over te stappen, naar één overzichtelijk, gebruikersvriendelijk portfoliosysteem. Voordeel hiervan is naast uniformiteit in de beoordelingssystematiek landelijk, de gebruikersvriendelijkheid en bij verandering van SPOO gedurende de opleiding (bijvoorbeeld door verhuizing opleiden) het portfolio meegenomen wordt.

Advies

Maak op basis van het landelijk opleidingsplan en toetsplan voor de GZ-opleiding, een ontwerp voor de structuur van een landelijk portfolio waarbij deze structuur tevens gebruikt kan worden

voor de specialistische vervolgoopleidingen.

Onderzoek de geschiktheid en de kosten hiervan door een paar portfolio-ontwikkelaars te benaderen en te vergelijken. Hierover is voor een aantal systemen al veel bekend vanuit bijvoorbeeld de huisartsopleiding, de medische vervolgoopleidingen en de apothekersopleidingen.

Onderzoek of een landelijk portfoliosysteem vanuit de beschikbaarheidsbijdrage bekostigd kan worden.

Onderzoek wat de meest geschikte plek is voor het beheer van het portfoliosysteem voor de opleidingen.

5. Positionering

Maak de Opleidingsraad inhoudelijk verantwoordelijk voor de inhoudelijke kwaliteit van de opleidingsplannen en het kennisplatform.

De uitvoering kan bij de FGzPt belegd worden

Mochten de veldpartijen het willen kan het beheer van het portfolio bij de FGzPt belegd worden of bij een andere partij

6. Bekostiging

De bekostiging kan opgesplitst worden in 2 delen; de ontwikkeling en inrichting van een kennisplatform en een digitaal portfolio en vervolgens het bijhouden en actualiseren.

Kennisplatform

Ontwikkelen en vullen van het kennisplatform:

- De eenmalige bouw en inrichting van de structuur van het kennisplatform
- Het vullen van het platform met alle actuele informatie, kaders en regelgeving en didactische en onderwijskundige evidence en informatie. Hiervan is het meeste nu al verzameld door de FGzPt en in Programma APV

Bijhouden en actualiseren kennisplatform

Om het kennisplatform up tot date te houden is het van belang de taken voor inhoudelijk beheer te borgen

Onderdeel

- A. Actuele Kaders en regelgeving
- B. Opleidings- en toetsplannen/ bijkomende informatie
- C. Didactiek en onderwijs psychologische opleidingen

Inhoudelijk beheer

- Secretaris opleidingsraad
- Secretaris opleidingsraad
- Onderwijskundige

(De functie van secretaris Opleidingsraad en onderwijskundige is goed te combineren en is een beperkt aantal uren).

Door het onder te brengen bij de FGzPt is dit gemakkelijk te borgen in de bestaande organisatiestructuur.

Landelijk portfoliosysteem

In het portfolio worden alle toets formulieren die in het landelijk toetsplan staan verwerkt.

De toetsplannen zijn gereed dus het betreft:

Eenmalige inrichtingskosten voor de portfoliostructuur.

Jaarlijkse licentiekosten

Structurele gebruikskosten portfolio per opleiding wat wellicht vanuit de beschikbaarheidsbijdrage bekostigd kan worden.

Bijlage I. Schets voor indeling website Psychologische vervolgoedingen

Doelgroepen: Voor iedereen die in opleiding is of een rol in de BIG- opleidingen voor psychologen heeft

A. Regelgeving en kaders

- Opleidingsplannen
- Onderliggende toetsingskaders mbt breedheid
- Afspraken rond opleidingscontexten
- Doorlopende leerlijnen
- Toetsplannen
- Besluiten
- Taken en verantwoordelijkhedenboekje
- Samenhang/ organogram mbt opleiden (governance opleidingsteam)
- KEK
- Visitatie regelementen
- Vrijstellingen / regelingen bij instituten
- Samenhang en linken naar andere projecten/ organisaties
- Competentieprofielen opleidersrollen
- Opleidersprofessionaliseringseisen

B. Onderwijskundige inzichten

- Onderwijskundige theorieën en evidence informed onderwijs
- Met name theorie die in plannen en trainingen gebruikt wordt
- Naslagwerk en didactische onderbouwing voor de trainingen
- Didactische informatie en tools voor docenten
  - Didactische werkvormen
  - Ontwikkelen van opdrachten
  - Toetsen en beoordelen
  - Blended learning
- Informatie en tools voor opleiden op de werkplek
  - Feedback en reflectiemodellen
  - Begeleidingstechnieken werkbegeleiders
  - Begeleidingsvormen en methodieken voor supervisors
  - Formuleren van leerdoelen en IOP
  - Veilig opleidingsklimaat
  - Monitoren ontwikkeling
  - Competentiegericht beoordelen

Koppeling naar rollen en competenties

Info over didactische bij- en nascholingen (waar wordt dit gegeven)

Dit document is opgesteld in opdracht van de Landelijke Opleidingsraad Psychologische BIG-beroepen vanuit het programma Adaptieve Psychologische Vervolgopleidingen.
Kijk voor meer informatie op www.progapv.nl

De Landelijke Opleidingsraad Psychologische BIG-beroepen is een orgaan van de FGzPt.
Arthur van Schendelstraat 650, 3511MJ Utrecht
Postbus 2713, 3500 GS Utrecht